

365Batecs

Vivències per reflexionar i actuar

Obra Social
Sant
Joan
de Déu

;) Premi de Civisme
2015

 Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
i Família

Infància hospitalitzada

Materials didàctics

Autoria dels materials: Elisabet Preixats, amb el suport del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona

Aquesta obra està subjecta a una llicència de
Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons

A continuació, trobaràs una sèrie d'**activitats** que tenen com a objectiu aprofundir sobre l'àmbit de **la infància hospitalitzada** i facilitar el treball sobre els vídeos relacionats.

Aquestes activitats poden adaptar-se a les teves necessitats i estan destinades a persones **joves de 12 a 18 anys**.

Al final de cada activitat trobaràs un enllaç que et conduirà a les **pistes metodològiques** per treure més partit a cada proposta.

Tot el material està distribuït en tres nivells:

1. Escolta, reflexiona i actua

pàg 3

Dinàmiques i activitats per realitzar de manera individual o col·lectiva després de visualitzar un vídeo.

pàg 4

**activitat 1:
Reflexionant i sentint sobre la
malaltia infantil**

pàg 5

**activitat 2:
Preguntes i respostes**

pàg 7

**activitat 3:
Interpretant la realitat**

pàg 8

**activitat 4:
Històries de lluita i satisfacció**

pàg 9

**activitat 5:
Els drets dels infants hospitalitzats**

2. Per seguir bategant

pàg 10

Llistat de recursos complementaris, com entitats que treballen en l'àmbit, webs de referència, pel·lícules interessants, estudis, cançons, etc.

3. Pistes metodològiques

pàg 13

Al final del document trobaràs un espai amb pistes metodològiques per treure més partit a cada proposta.

1. Escolta, reflexiona i actua

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 1

Reflexionant i sentint sobre la malaltia infantil

✎ Material:

Pissarra digital o projectar per mostrar els vídeos

Introducció al tema:

El dia 2 de novembre de 2012 un grups de pacients del servei d'oncologia i hematologia, les seves famílies, professionals i voluntaris de l'Hospital de Sant Joan de Déu, van enregistrar un videoclip amb el cantant Macaco per tal de sensibilitzar la població sobre la necessitat de finançar la recerca en càncer infantil.

La iniciativa va sorgir de la Paula, una pacient de l'Hospital de 12 anys, que volia fer un **videoclip en el qual tots els nens i nenes del servei d'oncologia cantessin i ballessin** per tal de mostrar a la societat que malgrat que estan malalts tenen esperança i alegria, així com també animar a la població a fer donacions que permetin **avançar en la investigació i descobrir nous tractaments** contra el càncer infantil.

Si es vol es pot començar fent l'explicació d'aquesta part o fer-ho amb la visualització d'aquesta notícia per tal de situar l'alumnat en el context en el qual es va generar aquesta iniciativa:

<http://www.youtube.com/watch?v=IbIOyEKKPIS>

Un cop l'alumnat conegui millor la història, visualitzeu tots junts aquest vídeo:

<http://www.youtube.com/watch?v=8WATgU5PduE>

Aquest vídeo té unes finalitats clares, però segurament l'efecte que tindrà serà diferent en cadascuna de les persones que estan implicades de manera directa o indirecta en la realitat quotidiana de l'hospital.

Un cop vist el vídeo es dividirà l'alumnat en grups d'unes 4 o 5 persones i se'ls demanarà que cadascú es posin a la pell dels diferents agents i expliqui què deuen pensar, com es deuen sentir i en què els deu ajudar aquesta iniciativa:

- Els pares i mares dels nens i nenes hospitalitzats
- Altres nens i nenes hospitalitzats
- La Paula, la nena que ha tingut la iniciativa
- Les persones que treballen als hospitals
- Persones que no han viscut de prop cap situació de malaltia infantil
- Persones que han viscut de prop una malaltia infantil i l'han superada

Cada grup rebrà l'encàrrec d'escriure sobre un d'aquests col·lectiu. Es recomana que parlin en grup sobre com es deuen sentir i llavors cadascú escrigui un text en primera persona sobre aquesta qüestió.

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 2

Preguntes i respostes

✎ Material:

Una cartolina DIN-A4 per cada alumne/a

Introducció al tema:

Un dels elements més importants a tenir en compte en relació a la infància hospitalitzada és que els infants tinguin tota la informació que requereixin, utilitzant el seu propi vocabulari.

Proposem a l'alumnat situar-se en la posició dels pares i mares o dels professionals que hi treballen dia a dia, per tal de comprovar de quina manera es podrien respondre algunes de les preguntes concretes que es podrien formular als nens i nenes.

Es donarà una cartolina DIN-A4 i es demanarà a l'alumnat **que pensin en una pregunta que es podria plantejar un infant en relació a una malaltia concreta, a l'ingrés o una intervenció quirúrgica**. És possible que en un inici vagin una mica perduts i per tant se'ls recomanarà que pensin en algun situació que hagin viscut, que coneguin i que no sigui necessàriament una situació molt dramàtica o una malaltia molt desconeguda.

Alguns exemples podrien ser:

Diabetis, celiaquia, problemes de creixement, intervencions quirúrgiques puntuals que hagin tingut, una extremitat trencada, deficiència visual o auditiva, al·lèrgies alimentàries en general, asma, malalties pulmonars, qüestions relacionades amb la salut dental o problemes de tipus dermatològics.

Un cop cadascú hagin escrit una pregunta hi haurà de posar el nom, es recolliran totes i es tornaran a repartir aleatòriament evitant que els toqui aquella que han formulat.

Llavors hauran d'escriure a la part del darrere de la cartolina **com la respondrien de manera que poguessin donar tota la informació possible** però amb un llenguatge entenedor a un nen o nena de 10 anys. Aquesta proposta és adequada per l'alumnat del 1r cicle d'ESO.

A partir de 2n cicle es proposa a l'alumnat que les preguntes que es formulin es plantegin des del punt de vista dels pares i mares, què creuen que els pot preocupar.

[Continua a la pàgina següent](#)

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 2

Preguntes i respostes

A l'hora de respondre les preguntes ho hauran de fer posant-se a la pell dels i les professionals de la medicina, als quals els pertocaria calmar els dubtes dels pares i mares angoixats. **Abans és important pensar sobre quins dubtes se'ls pot plantejar com a professionals.** Què cal dir? Què no cal dir? En quin moment s'ha d'explicar? Cal dir-ho tot de cop o mica en mica? Quin impacte poden tenir les noves tecnologies en relació a la cerca d'informació sobre les diferents malalties i el seu curs?

Per fer-ho es pot aprofitar per fer una recerca sobre les diferents malalties en àrees com Naturals o Educació Física.

També pot ajudar accedir a través del web de Sant Joan de Déu a l'apartat en el qual hi posa visita virtual, en el qual hi ha unes animacions dirigides als infants per tal que puguin comprendre millor i preparar-se per les diferents fases del procés de recuperació.

http://www.hsjdbcn.org/portal/ca/web/visita_virtual

També pot ajudar aquest vídeo elaborat pel consell de joves de Sant Joan de Déu.

<http://www.youtube.com/watch?v=h3K7qyyLcTI>

Un cop resolta la resposta es tornarà a qui l'ha formulada. Si hi ha temps i es considera interessant es pot fer una escenificació de la situació, en la qual una persona formuli la qüestió i l'altra la respongui adequadament. Llavors es pot comentar si ho ha fet de manera correcta, si el vocabulari ha estat adequat i quin és l'impacte que creuen que es produirà en el que rep la resposta.

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 3

Interpretant la realitat

✎ Material:

Projector per tal de mostrar les fotografies o impressió de les fotografies

Introducció al tema:

Un imatge a vegades diu molt més que grans discursos. Per aquest motiu us proposem treballar a partir d'unes fotografies que tenen una història darrere.

L'activitat consisteix a fer una aproximació a la realitat que viuen els infants i joves malalts i en situació d'hospitalització en el seu dia a dia a partir d'imatges sobre el tema.

L'exercici comença amb el visionat de dues fotografies que retraten la malaltia en la infància; ambdues són del fotògraf Tino Soriano del National Geographic que té un apartat específic sobre fotografia i medicina i estan realitzades a l'Hospital de Sant Joan de Déu. A nivell de grup classe, es tracta d'interpretar quina és la realitat que hi ha darrere d'aquestes fotografies i quines són les emocions que desperten les mateixes. Per a fer-ho, a continuació s'apunten els enllaços de les fotografies i algunes preguntes per a dinamitzar el debat.

La resposta a les diferents preguntes per part de l'alumnat ha de permetre compartir sentiments i reflexions davant el fenomen de la malaltia en la infància. Per això, les fotografies seleccionades generen emocions contradictòries: per una banda, la il·lusió i l'esperança, representades amb el somriure del nen; d'altra banda, la duresa i la tristor que genera la malaltia, representada amb la por que expressa un nen davant l'extracció de sang.

Pallassos “Pallapupes” en una actuació a l'Hospital Sant Joan de Déu

http://www.tinosoriano.com/es/fotos/veure/David_012

Un nen espantat durant el procés d'extracció de sang a l'Hospital Sant Joan de Déu

http://www.tinosoriano.com/es/fotos/veure/Con_190

- Com definiríeu amb una paraula la primera fotografia? I la segona?
- Quins sentiments i emocions us desvetllen una i altra?
- Com creieu que és la vivència d'un nen malalat i hospitalitzat? I el de la seva família?
- Què creus que necessiten aquests infants?
- Per què creus que és important que els nens i nenes estiguen relaxats i tranquils?
- Com ets sents quan estàs malalt? Què has necessitat en aquestes circumstàncies?

Veure pistes
metodològiques

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 4

Històries de lluita i satisfacció

 Material:

Pissarra digital o projector per veure el vídeo

Introducció al tema:

Convidem a l'alumnat a conèixer el cas del Joel, un nen de 9 anys que pateix una atròfia muscular espinal. Es tracta d'una malaltia neurodegenerativa que cursa amb una pèrdua progressiva de la força muscular, degut a una afectació de les neurones motores del nervi espinal, que no transmet l'ordre d'executar un moviment als músculs i aquests s'acaben atrofiant.

L'activitat consisteix en el visionat d'aquest vídeo a partir del minut 7 i que inclou un reportatge i una entrevista al nen i a la seva mare.

<http://www.tv3.cat/videos/4815291>

Després es pot proposar a l'alumnat les preguntes següents:

- Quins aspectes quotidians es veuen afectats en la vida del Joel?
- Com qualifica el Joel la seva relació amb els companys? I amb el seu germà?
- Com creus que es deu haver aconseguit aquesta actitud per part d'ells?

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 5

Els drets dels infants hospitalitzats

✎ Material:

Un full per cada grup imprès amb la Carta Europea dels nens hospitalitzats

Introducció al tema:

L'activitat consisteix en l'anàlisi i valoració sobre els principals drets de la infància hospitalitzada.

Per iniciar aquest tema, pot ser interessant fer esment que el 2011 es va celebrar el 25è aniversari de la Carta **Europea del Nens Hospitalitzats**. A continuació apareix l'enllaç des d'on es pot descarregar la Carta.

CARTA EUROPEA DE LOS NIÑOS HOSPITALIZADOS, Parlament Europeu (1986)

<http://w110.bcn.cat/fitxers/dretscivils/cartainfantshospitalitzatscat.461.pdf>

A partir de l'aparició d'aquesta carta, l'Hospital Sant Joan de Déu ha elaborat un pla estratègic anomenat Hospital Amic, que inclou un decàleg que ha de permetre complir amb la carta dels drets dels infants.

<http://www.hsjdbcn.org/portal/ca/web/hospital-amic>

Dividits en grups de quatre, es trien dos o tres drets. Cada grup ha de pensar i argumentar per què considera que són importants els drets que ha escollit.

A la posada en comú, cada grup ha de triar un dels drets per a **presentar-lo i defensar-lo**, amb les seves pròpies paraules, davant de la resta del grup-classe.

L'activitat pot concloure pensant conjuntament si la Carta Europea dels Nens Hospitalitzats hauria d'incloure algun altre dret fins ara no recollit i com hauria de ser la seva formulació.

2. Per seguir bategant

2. Per seguir bategant

Una web

Hospital Amic, Sant Joan de Déu

http://www.hsjdbcn.org/portal/ca/web/hospital_amic

Programa **Hospital Amic de l'Hospital Sant Joan de Déu** que té l'objectiu que el nen i la seva família, puguin viure la hospitalització de la forma més positiva possible.

Per la investigació del càncer infantil

<http://porlainvestigaciondelcancerinfantil.blogspot.com.es/>

Bloc creat per famílies afectades pel càncer infantil que neix amb l'objectiu de donar a conèixer la problemàtica en la investigació d'aquesta malaltia i recaptar fons per fer-ho possible.

Un llibre

PARAYRE, T; ROLDÁN, B. (2008): El caballo de Miguel. Historias extraordinarias del Hospital Sant Joan de Déu. Barcelona, Plataforma Editorial

Els voluntaris de l'Hospital de Sant Joan de Déu relaten les seves experiències, vivències, records i impressions davant dels aprenentatges que els regalen els nens hospitalitzats.

Una pel·lícula

Vivir para siempre

Director: Gustavo Ron

Any: 2010

Duració: 98 min

A un noi de 12 anys li diagnostiquen leucèmia i decideix explorar totes les experiències dels adolescents.

Un material didàctic

Posa't al seu lloc

<http://www.acpeah.org/sites/default/files/related/final%20posat.pdf>

Material que pretén sensibilitzar i implicar activament envers la realitat que viuen els infants i joves que pateixen una malaltia i/o estan hospitalitzats.

2. Per seguir bategant

Un estudi

ULLÁN, A. (2008): Cuando los pacientes son niños. Madrid, Editorial Eneida
Treball que acosta a l'atenció que reben els nens a un hospital, tot destacant la importància a les cures, no només físiques sinó també les psicològiques, necessàries pel benestar de l'infant.

Una cançó

Res tornarà a ser igual- Gossos (2013)

La cançó del grup manresà es va donar a conèixer a partir d'aquesta escena de la sèrie Polseres Vermelles, produïda per TVC. Les imatges acompanyades de la cançó mostren el patiment del protagonista i la seva companya d'habitació davant el diagnòstic de càncer.

Una entitat

Obra Social de Sant Joan de Déu

<http://www.obrasocialsantjoandedeu.org/ca/infancia>

L'Obra Social de Sant Joan de Déu atén a diferents col·lectius en risc, un dels quals els infants hospitalitzats. En el seu web i concretament en l'apartat d'infància podreu conèixer quines són les actuacions que porten a terme.

Fundació Pequeño Deseo

www.fpdeseo.org

La missió de la Fundació és fer realitat els somnis de nens i nenes amb malaltia crònica o de mal pronòstic amb l'únic objectiu de proporcionar-los una alegria que els ajudi a sentir-se millor anímicament.

3. Pistes metodològiques

3. Pistes metodològiques

activitat 1 Reflexionant i sentint sobre la malaltia

En aquesta activitat és especialment important que es demani als i les alumnes que **concretin** tant com sigui possible les seves explicacions i que siguin capaços d'argumentar el perquè creuen que se sentiran així.

Per tant, frases com: “ Se sentirien bé”, “ estaria contenta”, “ estaria orgullosa”... no serien suficients i caldria substituir-les per d'altres com ara: “ estaria orgullosa de l'esforç que ha fet perquè ha vist que ha permès donar a conèixer a molta gent una visió més alegre de l'hospital.”

Si els resulta difícil també se'ls pot proposar que pensin quines **frases són les que literalment li podrien passar pel cap**. Per exemple: “ que bé que la meua idea hagi tingut èxit i pugui ajudar ells nens i nenes que vinguin a l'hospital a no venir tan espantats”.

Tornar
a l'activitat

activitat 2 L'impacte de la crisi en la gent gran

L'objectiu d'aquesta activitat no és tant aprendre sobre malalties concretes, sinó posar-se en lloc d'una persona que ha de donar informació delicada i de gran impacte emocional per als receptors. I generar debat sobre el **dret a tenir informació** que té tota persona malalta, encara que són menors.

Tal i com s'explica en el cos de l'activitat, hi ha **dues possibilitats** en funció de l'edat dels i les alumnes.

Amb els cursos de **primer cicle de l'ESO** es suggereix la possibilitat de redactar la resposta com si es tractés de l'explicació a un infant petit que podria ser per exemple un cosí o germà seu.

A partir de **segon cicle**, ja es planteja la qüestió des del punt de vista de l'adult (pare o mare) que es preocupa per una altra persona que està patint. Per tal de respondre a la pregunta s'hauran de posar al lloc del o la professional de la salut a qui li pertocaria resoldre-ho. Hauran de tenir en compte aspectes com ara que els pares i mares poden buscar la informació a Internet i que sol ser una informació molt general i que per tant cal que es respongui s'adeqüi al cas concret. També caldrà mostrar sensibilitat en les paraules escollides i no presentar les possibilitats com a qüestions que passaran segur.

En aquest sentit el vocabulari utilitzat hauria d'incloure fórmules com ara:

- “ Haurem de fer proves per descartar...”
- “ El que observem fa pensar que...”
- “ Els estudis demostren que...”
- “ En altres casos succeeix que l'evolució és... però haurem de veure el cas concret”

3. Pistes metodològiques

Tornar
a l'activitat

Aquesta activitat pot ser interessant realitzar-la a partir de l'**estudi previ d'algunes de les malalties** realitzada des de l'àmbit d'Educació Física o de Ciències Naturals. Pot esdevenir també una oportunitat perquè algun dels companys i companyes, si així ho considera interessant i si el grup n'està receptiu, pugui donar a conèixer més en detall alguna de les malalties que hagi viscut, quins dubtes li van generar i com els va resoldre.

activitat 3 Interpretant la realitat

Per realitzar aquesta activitat seria recomanable poder projectar les dues imatges o imprimir-les de manera que hi puguin accedir en qualsevol moment a l'hora de reflexionar-hi i observar en qualsevol moment els detalls que hi estan presents, de manera que en puguin extreure les conclusions pertinents.

La resposta a les diferents preguntes per part dels alumnes ha de permetre **compartir sentiments i reflexions** davant el fenomen de la malaltia en la infància. Per això, les fotografies seleccionades generen emocions contradictòries: d'una banda la il·lusió i l'esperança, representades amb el somriure d'un nen; d'altra banda la duresa i la tristesa que genera la malaltia, representada en la por que expressa un nen davant de l'extracció de sang.

Si es disposa de poc temps es poden mostrar aquestes fotografies simplement com a tall de conclusió de les altres activitats i penjar-les en algun indret de l'aula per tenir-les presents, per exemple.

També es pot escollir només una de les preguntes i demanar que facin un minut de silenci **observant la fotografia i pensant en la pregunta** mentre escolten per exemple una música relaxant, que els permeti connectar amb els **sentiments i emocions que els genera**.

Tornar
a l'activitat

activitat 4 Històries de lluita i satisfacció

El vídeo consta de dues parts, el reportatge i l'entrevista a plató amb el Joel i la seva mare. Si es disposa de poc temps es pot veure només una de les dues parts, perquè ja permet fer-se una primera idea del cas.

El contingut del vídeo ja és força aclaridor, ja que els dos són molt expressius, per aquest motiu, **podria resultar interessant simplement deixar-lo com a testimoni**, sense treballar-hi ni reflexionar-hi tant que es perdi l'essència del contingut, que és la claredat i l'emotivitat amb la que expliquen la seva quotidianitat.

Tornar
a l'activitat

3. Pistes metodològiques

activitat 5 Els drets dels infants hospitalitzats

Aquesta activitat podria esdevenir, si els recursos ho permetessin, una temàtica interessant de cara a realitzar un treball de Síntesi o un treball de recerca. En cas que es tingués accés a un servei sanitari en el qual s'atengués als infants, es podria **fer un estudi sobre en quina mesura s'està complint o no amb la Carta dels Drets dels Infants i quines propostes de canvi farien** per millorar aquesta atenció. Així doncs, l'elaboració de les idees que es plantegin pot moure's entre el plantejament esquemàtic, fins a la redacció d'un projecte complet a partir de l'anàlisi de necessitats detectats en un indret concret del seu entorn.

Com a segona part de l'activitat, es proposa a l'alumnat que individualment triï un dels punts recollits al programa Hospital Amic de Sant Joan de Déu i **digui quina proposta faria a un hospital infantil per tal d'assegurar que es compleixi el punt escollit**. Aquesta activitat es pot realitzar de manera superficial, o de manera més profunda en funció del temps i de la motivació de l'alumnat. Es podria dur a terme a través de l'àrea de llengua, a partir de l'estudi de les parts que s'haurien de definir amb l'elaboració d'un projecte, o en l'àrea de visual i plàstica, per tal d'aprendre a realitzar els plànols del espai on s'ubicaria la proposta que realitzin, o en l'elaboració del logotip del servei, per exemple.

Tornar
a l'activitat

365Batecs
Vivències per reflexionar i actuar

www.obrasocialsantjoandedeu.org

Autoria dels materials: Elisabet Preixats, amb el suport del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona.
Any de publicació: 2014

Aquesta obra està subjecta a una llicència de
Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons

